

ja zeggen ja doen

Gemeente van Christus,

Afgelopen week zag ik voor het eerst het programma *Hello Goodbey*. Ik ben niet zo'n televisiekijker, dus ik dacht dat het een nieuw programma was. Maar nee, het blijkt al vanaf 2005 op de TV te zijn. Lekker bij de tijd die dominees van tegenwoordig! Ik neem aan dat velen van u het wel kennen. Joris Linssen spreekt met mensen die op Schiphol geliefden staan op te wachten of afscheid nemen van familie of vrienden en registreert de prachtige verhalen.

Emo-TV

Het spijt me dat ik het programma nu pas ontdek, want ik vond het heerlijk! Ontroerend, echt, vertederend. Natuurlijk heeft dat te maken met de herkenbaarheid – wie heeft daar immers niet gestaan om iemand uit te zwaaien of op te halen? En het heeft te maken met Joris Linssen zelf, die op een heel integere manier prachtige verhalen weet te vinden. Hij drukt of trekt niet, maar door zijn oprechte belangstelling en openheid vertellen mensen zomaar iets over degene die ze staan te halen of degene die ze wegbrengen. En als je dan eenmaal het verhaal hebt gehoord, voel je als kijker helemaal mee met de aankomst of het vertrek. De omhelzing, de bloemen, de ballonnen, de spandoeken met 'Welkom thuis!' En de tranen – tranen die de kijker zelf ook over de wangen stromen.

Pure emo-TV. Sommigen zullen het goedkoop noemen, maar ik vond dit oprecht en integer. Er is iets bijzonders aan de hand bij zo'n afscheid of welkom na vele weken of maanden. Allerlei dingen die in het dagelijks leven belangrijk zijn of lijken, schuiven dan even naar de achtergrond. Voor de tijd van het moment voel je alleen nog maar even hoeveel je van die ander houdt. Zorgen, ruzies, kleine en grote irritaties – ze zijn er heel even niet meer. Heel even zie je alleen wat wezenlijk is. En dat besef is kostbaar.

Eigenlijk gebeurt daar in het klein, wat er in het groot gebeurt als er plotseling ziekte of andere zorg in je leven komt. Als je voelt dat de dood nadert of als het moment van sterven daar is. Allerlei alledaagse zorgen vallen plotseling weg,

lijken totaal onbelangrijk. Het enige dat je voelt is de band met het leven, de band met je geliefden. Heel scherp zie je wat je nog moet goedmaken, wat niet af is. Je zegt waar je eerder de woorden niet voor vond. Het verdriet verscheurt je, de angst verlamt je, maar je hebt ook nog nooit zo goed gevoeld hoe je met elkaar verbonden bent, hoe je van elkaar houdt, dat je elkaar niet missen kunt. Het kan je verwarren, zoveel verdriet voelen en tegelijk zoveel liefde.

Aan de grenzen

Deze week realiseerde ik me dat het *altijd* gebeurt als je aan de grenzen van het leven komt. Bij de grenzen voel je wat er echt toe doet: liefde, verbondenheid, dankbaarheid. En plotseling begreep ik waarom Jezus het zo vaak heeft over de tollenaars en de hoeren als mensen die beter begrijpen waar het over gaat. Zij die leven aan de rand van het leven, de uitgeprocedeerden, de zwervers, de heroïnehoertjes, het uitschot van de maatschappij – zij hebben niet de luxe om te kibbelen over de afwas, zij staan niet voor de vraag of het een LCD scherm of plasma TV moet worden. Zij moeten overleven, zij leven dicht bij de grenzen. Zij zien wat wezenlijk is.

Vandaag komen we ze ook weer tegen – dit uitschot. En Jezus lijkt opnieuw de religieuze elite te provoceren door te zeggen dat uitgerekend *zij*, het uitschot, de schriftgeleerden en vrome theologen *voor zullen gaan* bij het binnengaan van het Koninkrijk van God. Waarom? Hebben zij een streepje voor bij God? Houdt God meer van ellendige mensen en arme sloebbers dan van nette burgers en trouwe kerkgangers. Nee, laat ik daar duidelijk over zijn: God houdt van *alle* mensen. Daar staat de bijbel vol van: Gods liefde is er voor iedereen! God houdt van je.

Ja zeggen en nee zeggen

Maar waar die woorden klinken wordt ook duidelijk wie daar wèl en wie daar niet op zitten te wachten. Precies daar, daar aan de grenzen, wordt duidelijk voor wie het werkelijk goed nieuws is dat God van je houdt. Wie het goed getroffen heeft met zichzelf, wie tevreden is met zijn eigen leven, die neemt het voor lief dat God van hem houdt. Maar wie alles verknalt heeft, wie geen goodwill meer heeft bij mensen, wie al zijn rechten verloren is, die hoort er van op: 'Is er dan toch iemand die van me houdt? Is er dan toch iemand die het ziet zitten met me?' En het antwoord is 'ja' – sterker nog: God houdt niet alleen van je – hij heeft je nodig. Je kunt voor God aan het werk. Luister maar.

Het gedeelte dat we hebben gelezen in het evangelie van Mattheus is confronterend – nu nog net zo sterk als toen. Jezus vertelt over twee zonen. Een

bekend thema in de bijbel. Het laat vaak twee soorten mensen zien – en ze zijn familie van elkaar. Het zijn geen vreemden van elkaar, ze lijken zelfs heel veel op elkaar. Broers zijn het, of zussen, soms niet te onderscheiden: wie is wie? De vader vraagt beide zonen hetzelfde: ‘Jongen, ga vandaag in de wijnaard aan het werk’. De ene zoon zegt ‘ja’, zijn broer zegt ‘nee’.

Tot zover kunnen we het verhaal wel volgen. Het is immers herkenbaar. Er zijn in het leven ‘ja-zeggers’ en ‘nee-zeggers’. Er zijn mensen die geloven en er zijn mensen die niet geloven. Er zijn mensen die naar de kerk gaan en mensen die niet naar de kerk gaan. En wij, zoals we hier zitten, behoren bij die ene groep: wij zeggen ‘ja’ – ja, we geloven in God; ja, we gaan naar de kerk; ja, wij zijn christenen. Wij zijn ‘ja-zeggers’.

Maar Jezus was niet uitverteld. Want met dat ‘ja’ zeggen en dat ‘nee’ zeggen is niet *alles* gezegd. De zoon die ‘nee’ zei, gaat toch aan de slag. Jezus vertelt niet waarom hij ‘nee’ zei en even later ‘ja’ deed – kennelijk doet dat er niet toe. De andere zoon zei ‘ja’, maar ging *niet*. Is hij het vergeten? Was het uitstel dat afstel werd? Kwam het er niet van? Of was het een opzettelijke leugen? Ook dat vertelt Jezus er niet bij. Hij stelt alleen maar de eenvoudige vraag: ‘Wie heeft de wil van de vader gedaan?’ Een vraag die maar één antwoord kent: degene die uiteindelijk wel ging. Het nee-zeggen is veel minder belangrijk dan het ja-doen.

De toepassing is niet zo moeilijk. Wij mogen dan ‘ja-zeggers’ zijn – maar de essentiële vraag is vooral: zijn wij gehoorzaam? Zijn wij ‘ja-doeners’? Doen we wat Jezus zegt? Wie van die broers zijn wij?

Partijtje schaak met Jezus

Alsof dit nog niet spannend genoeg is, lezen we dat Jezus dit verhaal vertelt na een gesprek met hogepriesters en oudsten – de religieuze leiders van die tijd. Zij kwamen met een theologische vraag bij Jezus: ‘Met welk gezag doet u wat u doet en zegt u wat u zegt?’ Ze hadden gezien hoe Jezus was binnengehaald in Jeruzalem met palmtakken, ze hadden gezien hoe Jezus de handel in offerdieren had opgerold in de tempel, ze hadden gehoord hoe Jezus sprak over het Koninkrijk en ze voelden aan alles dat hij zaagde aan de poten van hun religieuze systeem. Jezus vroeg door naar het meest wezenlijke en dat is altijd levensgevaarlijk voor systemen.

‘Op grond van welke bevoegdheid doet u dat en wie heeft u die bevoegdheid gegeven’. Zo klonk de vraag. Maar Jezus lijkt onmiddellijk door te hebben dat ze vooral zoeken naar een mogelijkheid om te kunnen zeggen: ‘Dit klopt niet’. Ze zoeken naar een stok om te slaan. Ze lokken Jezus in een theologisch debat. Ze zoeken naar mogelijkheden om onder die woorden over ‘navolging’ uit te

komen. Jezus brengt dat meesterlijk aan het licht, door het stellen van een tegenvraag: ‘In wiens opdracht doopte Johannes de Doper?’ Plotseling voelen ze hoe ze schaakmat staan: ze krijgen of Jezus over hen heen of het volk. Hun vraag naar het gezag van Jezus blijkt een dekmantel te zijn voor hun onwil om Jezus te volgen. Ze staan oog in oog met hun eigen onzuivere motieven!

Wat Jezus hier doet is laten zien hoe je met religieuze systemen en theologische vragen de boodschap op een afstand kunt houden. Maar laten we niet te lang nadenken over wat er toen en daar gebeurde. Het gebeurt namelijk *nu* nog net zo goed als toen. Jezus kritiek raakt onze kerkelijkheid, onze vroomheid, onze spirituele zoektocht net zo hard als toen. ‘Ja-zeggers’ die ‘nee’ doen zijn verrassend vaak religieuze mensen!

Door ruzie te maken over ‘de inspiratie van de bijbel’, komen we vaak niet meer toe aan het gehoorzamen van wat God tegen ons zegt in de bijbel. Door een orthodoxe leer over ‘de verzoening van het kruis’ te verdedigen in dikke en geleerde boeken, hoeven we niet zelf stappen in de verzoening met de ander te zetten. Door theorieën over erfzonde te leren, maken we onszelf wijs dat wij zelf niet kunnen kiezen om Jezus na te volgen. We hebben gelezen hoe mensen in de dagen van Ezechiël dat deden: ‘Wij kunnen er niets aan doen, onze ouders hebben gezondigd en wij zitten met de gebakken peren’. Een prachtige theorie, zeker – ‘maar waar blijft je eigen verantwoordelijkheid?’, vraagt de profeet. Met prachtige preken, wijze boeken en oude belijdenissen zeggen we ‘ja’ – maar *doen* we het ook? Zij wijzelf misschien die ‘ja-zegger’ die ‘nee’ doet?

En wij?

Nu kan ik ook hier weer een prachtige preek van maken. Ik zou er een mooi boekje over kunnen schrijven. Maar het gevaar is groot dat ik dan precies hetzelfde doe. Het ligt *altijd* op de loer, hoe je ook gelooft, wat je ook gelooft. Je kunt diep onder de indruk zijn van een preek, een boek, een lezing. Je kunt er zo vol van zijn dat je daar iedereen over wilt vertellen. Je kunt het als levensmotto kiezen: ‘je moet het doen!’ – en het toch nog altijd bij woorden laten. Religieuze mensen zijn geraffineerd!

Jezus schudt ons wakker. Zijn wij de religieuze ‘ja-zegger’ die niet doet of zijn wij de verloren ‘nee-zegger’, die uiteindelijk toch gaat doen? Welk van die twee broers ben ik?

Durven wij onszelf die vraag stellen? *Doen* wij wat we *zeggen* te geloven? Als we zeggen dat we geloven dat God van alle mensen houdt, maar wij onthouden anderen onze liefde? *Zeggen* we dan ‘ja’ of *doen* we ‘ja’? Als wij zeggen te geloven in de verzoening, maar we leven onverzoend met onze naasten? *Zeggen*

we dan 'ja' of *doen* we dan 'ja'? Als we zeggen te geloven dat het leven een van God gegeven geschenk is maar we brengen de toekomst van onze planeet in gevaar door onze manier van leven en consumeren. Als we geloven dat het God is die ons ons dagelijks brood schenkt, maar miljoenen mensen sterven van honger terwijl wij plasma TV's kopen. Als we geloven dat ons leven in de hand van God ligt, maar we investeren duizenden euro's in het verzekeren van onze toekomst. Als we geloven dat de weg van kruis en opstanding een weg is naar waarachtig leven, maar we vermijden alles dat pijn doet en ontwijken alle weerstand... *Zeggen* we dan 'ja' of *doen* we 'ja'?

De vraag waar het om draait

Mensen vragen mij soms: waarom preek je niet eens gewoon over dat God van ons houdt, dat alles goed is tussen God en ons, dat Jezus alles heeft weggenomen tussen ons en God? Gewoon een vrolijke, blijde preek, zonder al die moeilijke vragen. Vandaag lezen we het antwoord. Het gaat in de kerk er niet in de eerste plaats om of we wel of niet kinderen van God zijn. Het gaat er niet om of God van ons houdt of niet. Het gaat er zelfs niet om of we vergeven worden of niet. Daar gaat de bijbel eenvoudigweg vanuit! Dat is wat bijna elke bladzijde van de bijbel ademt: God houdt van mensen! Ook het verhaal van vandaag begint met twee zonen – *allebei zonen*. Wij *zijn* kinderen, zonen en dochters van God! We mogen dat met elkaar vieren, we mogen elkaar daarmee bemoedigen.

Maar het evangelie gaat om de vraag die dan volgt, de vraag die de vader stelde aan beide zonen: '*Ga je de wijngaard in?*' De liefde van God is geen voorrecht voor enkelingen, het zoon of dochter van God zijn is geen privilege – het is een roeping, een taak, een verantwoordelijkheid. '*Ga je de wijngaard in?*' Ga je aan het werk? Ga het Koninkrijk zoeken? Ga je mensen bevrijden? Ga je liefde uitdelen? Ga je je brood en je geld delen? Ga je mensen hun zonden vergeven? Ga je je ontfermen? Ga je leven in vertrouwen? Kortom: 'Ga je?'

En omdat het om die vraag gaat in het evangelie, daarom gaat het in de kerk om ons antwoord daarop. *Zeggen* we 'ja' of *doen* we 'ja'? Of moeten we wachten op de crisis, het verdriet, voordat we zien dat dit de vragen zijn waar het in de kerk, waar het in ons leven om draait? Zien we pas bij de grenzen van het leven waarop het aankomt? Of kunnen misschien *vandaag* al beslissen?

Gemeente, gaan wij?
Ga jij? Gaat u? Ga ik?

Amen.